

[Erling Jensen]

det formentlig også sidste år for en periode – vil komme med om denne sag.

(Kort bemærkning).

Wilhjelm (VS):

Hvis hr. Erling Jensen havde fulgt bare den mindste smule med i denne sag, som han i adskillige år har været administrerende minister for, kunne han spare sig sin bemærkning: hvis jeg ville sætte mig ind i, hvem der havde repræsenteret, osv. – for så ville han vide, at de første og de eneste, der nogen sinde bad om at få listen over, hvem ministeren i 1975 havde udnævnt til samfundsrepræsentanter, det var VS, og at de første og de eneste, der ved nyudskiftningen 4 år efter bad om at få listen over, hvem ministeren havde udnævnt, det var VS. Vi har studeret disse lister, og vi ved udmærket, hvad kriterierne er. Vi ved udmærket, hvad det er for politiske ben, der er tale om.

Vi har aldrig nogen sinde hørt ét eneste konkret eksempel på det, ministeren nu påberåber sig: at han har haft gode henvisninger, og jeg ved ikke hvad, fra disse samfundsrepræsentanter. Tværtimod har vi på spørgsmål til skiftende ministre i denne sag fået den besked, at samfundsrepræsentanterne ikke havde ret til at indberette noget som helst til ministrene.

Jeg synes også, at hr. Erling Jensen, hvis han kendte forhistorien og havde fulgt den sag, som vi andre har gjort det nu i 8 år, kunne have sparet sig den bemærkning om vanskelighederne ved at forene fremskridtspartiets og VS' synspunkter. Det var oprindelig VS fuldstændig alene, der tog denne sag op med kritik af ordningen. Fremskridtspartiet kom løbende til 4 år senere. Venstre kom løbende til nogle år senere. De konservative er kommet løbende til og fra. Der var et år, hvor deres repræsentant med brask og bram gik ind for at opretholde denne ordning, fordi, som han sagde – med lidt andre ord ganske vist – det er en udmærket gidselfunktion.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget
forkastedes, idet 68 stemte for, 74 imod.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Anden behandling af lovforslag nr. L 35:

Forslag til lov om ændring af lov om en værdipapircentral og af lov om rettens pleje.

(Fremsat 20/10 82. Første behandling 26/10 82. Betænkning 23/11 82).

Der var stillet 1 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslaget og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Ændringsforslaget, § 1, således ændret, og §§ 2–4

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget:

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Anden behandling af lovforslag nr. L 3:

Forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familiedydelser. (Nedsættelse af indkomstgrænse, ændret indkomstgraduering, afskaffelse af ungdomsydelse og indførelse af forhøjet og ekstra børnetilskud til de 16–17-årige samt ændret pristalsregulering).

(Fremsat 5/10 82. Første behandling 8/10 82. Betænkning 24/11 82).

Der var stillet 3 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Torben Lund (S):

Det er med glæde, man kan konstatere, at et flertal har kunnet overbevise socialministeren om, at forslaget om ophævelse af ungdomsydelsen må opgives. Om overbevisningen så er udtryk for en politisk tvang eller det er udtryk for en egentlig overbevisning, kan man måske nok være lidt usikker på.

Under udvalgsbehandlingen er det i det mindste tydeligt dokumenteret, at regeringens oprindelige forslag var aldeles uigennemtænkt og ville føre til nogle meget tilfældige resultater i praksis. Og det ville ikke bare være tilfældige resultater. For store lavindkomstgrupper, der hidtil har modtaget hel eller delvis ungdomsydelse, ville hjælpen fuldstændig falde bort, medens betydelig bedre stillede grupper ville erhverve ydelser på helt op til 6.000 kr. om året. Det er en meget speciel socialpolitisk målsætning, der lå bag det oprindelige forslag.

Helt fri går ungdomsydelsen dog ikke. Den automatiske regulering skal bortfalde, ligesom det har været tilfældet på mange andre sociale områder. Det er en begrænsning, som socialdemokratiet stemmer imod med den samme begrundelse, som vi har fremført talrige gange i forbindelse med beskæringer på andre områder.

Agnete Laustsen (KF):

Om end det erkendes, at det i økonomiske krisetider er nødvendigt at spare også på det sociale område, der i dag udgør ca. 30 pct. af det samlede offentlige budget, viser det sig alligevel vanskeligt at få omsat hensigt til gerning.

Socialministerens forslag til besparelser inden for børne- og ungdomsydelsesområdet bygger dels på en almindelig, generel nedskæring af børnetilskuddene, dels på en ophevelse af ungdomsydelsen med kompensati-

on over et forhøjet og ekstra børnetilskud op til det 18. år.

Det var tanker, som i høj grad byggede på ideer, socialdemokratiet selv havde været inde på, og jeg finder det derfor skuffende, at partiet nu i betænkningen ganske vist erkender rigtigheden af nedskæringer, men alligevel snor sig uden om at ville tage ansvar for dem, fordi, som det anføres, der allerede i forvejen har fundet omfattende besparelser sted.

Socialministeren har tilmed under udvalgsbehandlingen modereret sit oprindelige forslag og ladet bl. a. forslaget om bortfald af ungdomsydelsen udgå, men selv ikke med den ændring ser det ud til, at forslaget vil kunne blive vedtaget.

Vi må erkende, at tilskudsydelser, fradrag, skatteregler og deres samspil er et kompliceret område, og det ville nok være hensigtsmæssigt, hvis vi fik lejlighed til engang at anskue alle disse regler i større sammenhæng.

Dette lovforslag er kun en brik i spillet; det medfører nogle besparelser, som vi fra konservativ side finder rimelige, og jeg skal derfor anbefale dets vedtagelse med de af ministeren stillede ændringsforslag, herunder også forslaget om ændret reguleringsmekanisme.

Hans Jørgen Holm (V):

Jeg skal ikke gøre mange bemærkninger til forslaget. Vi havde gerne set, at det var lykkedes at komme igennem med det, om end der måske skulle have været foretaget nogle rettelser i det. Vi havde gerne set en styrkelse af ikke mindst småbørnsfamiliens situation, men det kan jo være, at vi kan komme tilbage til det.

Som lovforslaget foreligger nu, kan vi anbefale det med de af socialministeren stillede ændringsforslag.

Agerschou (SF):

Det er med tilfredshed, at vi i SF konstaterer, at der efter betænkningen at dømme ikke vil være flertal for at gennemføre nogen som helst forringelser af loven om børnetilskud og andre familieydelse. Det ville også have været højst besynderligt, eftersom det er almindeligt anerkendt, at børnefamilier i disse år er udsat for en særlig hård økonomisk

[Agerschou]

belastning. Vi har i SF aldrig været særlig imponerede af den nuværende børnetilskudsordning og vil selvfølgelig være interesserede i at ændre den lov, men for at forbedre børnefamiliers økonomiske vilkår i stedet for at forringe dem.

Selv om vi mener, at den nuværende lov er for dårlig, vil vi naturligvis modsætte os enhver forringelse af den. Derfor indstiller vi lovforslaget til forkastelse ved tredjebehandlingen.

Tove Niemann (FP):

Fremskridtspartiet indstiller lovforslaget til vedtagelse. Vi kan ikke stemme for de af socialministeren stillede ændringsforslag nr. 1 og 2, men vil stemme for nr. 3.

Efter fremskridtspartiets opfattelse bør præmiering for børnefødsel over en kortere årrække helt ophæves. Den generelle børnetilskudsordning er et af de tilfælde, hvor de administrative omkostninger er alt for store i forhold til de enkelte beløvsudbetalinger. Sådanne generelle tilskudsordninger, hvor naboerne billedligt talt betaler hinanden penge over hækken, er kun opfundet for at øge den administrative offentlige sektor. Med de socialsystemer, det offentlige tilbyder borgerne, vil det være fuldt forsvarligt som anført at afskaffe tilskud over en kortere årrække, men helt at afskaffe børnetilskuddene bør hænge sammen med en forhøjelse af den skattefri bundgrænse.

Efter fremskridtspartiets opfattelse må forældrene have ansvaret for børnene, indtil de er fyldt 18 år. Naturligvis mener vi i fremskridtspartiet, at enlige, dårligt stillede fædre og mødre bør have hjælp.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Efter CDs opfattelse skulle man aldrig nogen sinde have taget spørgsmålet om fradrag for at have børn væk fra skattebilletten. Det skulle være forblevet dér, så havde vi været fri for alle de problemer, vi har nu, for de er opstået omkring kildeskatteloven. Senere hen gjorde man børnetilskuddene indtægtsbestemte, og så blev det meget vanskeligt at styre.

Jeg synes, vi har haft et godt og grundigt udvalgsarbejde, hvor vi har fået nogle meget fyldestgørende svar fra ministeriet, som jeg gerne vil takke ministeren for. Vi har også

haft ministeren i samråd. Samtidig har udvalgsarbejdet vist, at den ordning, vi kender i dag med hensyn til børnetilskud, ikke fungerer, som vi ønsker; der er nogle meget store skævheder i den; det er ikke de mennesker, vi ønsker skal have pengene, som får dem.

Der er af ministeren fremsat to ændringsforslag, det ene om, at ungdomsydelsen bliver i loven uændret, og det andet om, at man ønsker denne ungdomsydelse i lighed med den anden del af børnetilskuddene reguleret med 4 pct. om året i stedet for pristalsregulering.

Jeg synes også, at der under udvalgsarbejdet og arbejdet i øvrigt kom en skitse, som havde balance, og som samtlige partier sagtens kunne have lagt navn til, idet der var en mulighed for at ændre aldersgrænsen for børnetilskud. Der var mange forskellige muligheder. Man kunne stoppe tidligere med børnetilskud, f. eks. ved 10 eller 11 år, eller hvor man nu ville, og så bruge den sum penge, der kom, til de små børn, som det er dyrt at få passet. Dette lovforslag hænger uløseligt sammen med det næste forslag, vedrørende daginstitutionstakster, hvor man så kunne have fået en neutralisering af den stigning, der kom, specielt i storbyområdet, men fra den anden side i udvalget var man ikke interesseret i et samarbejde, i overhovedet at spare på det sociale område. Derfor er det meget, meget svært overhovedet at komme med nogen visioner eller at samarbejde om det.

Man har før herinde i folketingsalen og i udvalget kunnet sige: vi har en sum penge af den eller den størrelse, lad os sætte os sammen og forsøge at bruge den bedst muligt. Det har klimaet desværre ikke været til, og det er jeg vældig ked af. Jeg ønsker, at det kunne genopstå både i salen og i udvalget, fordi det er nødvendigt under de ændrede økonomiske vilkår at oprette et samarbejde, der gør, at vi får det bedst mulige ud af de penge, vi har at tildele, og at de tilfalder de mennesker, der har mest brug for det.

Jeg kan anbefale lovforslaget med de af ministeren stillede ændringsforslag.

Lone Dybkjær (RV):

Som det fremgår af betænkningen, stemmer det radikale venstre imod lovforslaget, sådan som det kommer til at foreligge med

[Lone Dybkjær]

ændringsforslagene. Vi er naturligvis glade for, at ungdomsydelsen er taget ud. Udvalgsarbejdet har klart vist, at det ikke ville være synderlig retfærdigt uden videre at erstatte ungdomsydelsen med børnetilskud for de 16-18-årige, også indeholdende forhøjede og ekstra børnetilskud m.v.

Det er rigtigt, som fru Yvonne Herløv Andersen sagde, at der under udvalgsarbejdet og i øvrigt har været diskuteret en omlægning af børnetilskuddene. Det radikale venstre er tilhænger af, at hele børnetilskudsordningen drøftes mere grundigt, fordi det også klart er fremgået af udvalgsarbejdet, at det ikke er nogen synderlig retfærdig ordning, men en ordning, som er opstået historisk, kan man vel sige, og som man så har tilføjet nogle elementer. Slutresultatet er alt i alt ikke gennemgribende retfærdigt.

Det er også gået op for os under udvalgsarbejdet, at det ikke kan foretages hurtigt, idet man ikke kan omlægge børnetilskuddene, heller ikke med nogle andre aldersbetingede grænser, fra den ene måned til den anden.

Jeg skal heller ikke skjule, at vi selvfølgelig fik nogle reaktioner fra folk med mange børn over 10 år. Det er klart, at for dem kan der, hvis der er flere børn, f. eks. tre børn, blive tale om temmelig dramatiske ændringer, også selv om børnetilskuddene ikke er voldsomt store.

Så jeg vil håbe på, at vi kunne fortsætte en drøftelse af hele børnetilskudssystemet i udvalget, frigjort fra besparelser. Under den forudsætning håber jeg også, at man kan få de andre partier til at deltage i de drøftelser for at se, om vi så kan finde frem til en mere hensigtsmæssig måde at ordne dette område på, end det er sket i dag. Jeg tror, alle anerkender, at det ikke er særlig retfærdigt: man giver ikke bare til dem, der er dårligt stillet i samfundet; det rammer meget mere tilfældigt.

Det radikale venstre stemmer altså imod lovforslaget, men vi kan af parallelitetsgrunde og i konsekvens af, hvad vi i øvrigt har stemt for tidligere i folketingssamlingen, gå ind for de af ministeren stillede ændringsforslag.

Tinning (VS):

Til alt held har VS fremsat et forslag til folketingsbeslutning om børnefamiliernes økonomi, som giver fru Lone Dybkjær og andre mulighed for også at diskutere børnetilskudsordningen fremover, endda så frigjort, at jeg formoder, at fru Lone Dybkjær står af, når det kommer til den mere grundige diskussion.

Derudover er vi i VS selvfølgelig glade for, at socialministeren har måttet opgive og nu selv siger, at der vel egentlig kun er 200 mill. kr. tilbage, man kan håbe at få sparet. Det kan man heller ikke, fremgår det af betænkningen, men det var dog et håb. Jeg vil dog godt vide – fordi fru Lone Dybkjær nu siger, at det radikale venstre kan tilslutte sig ændringsforslag nr. 3 – om socialministeren eller det radikale venstre har nogen forestilling om, hvor mange besparelser der ligger i ændringsforslag nr. 3. Én ting er jo, at man kan opgøre, at den skærpede regulering både af indtægtsgrænsen og af procentsatsen giver en besparelse på 200 mill. kr. Men hvad havde socialministeren eller det radikale venstre tænkt sig at denne regulering inden for 4 pct.s rammen – nu kommer den jo ikke igennem – skulle give? Det ville jo være kedeligt, hvis man var lige ved at føre en besparelse igennem ad bagdøren, som måske var mindst lige så stor som de andre, man sidder og skriver om.

Det er selvfølgelig rart at vide, at socialdemokratiet ikke har tænkt sig at støtte dette lovforslag ved tredje behandling. Jeg har også noteret mig, at det bl.a. skyldes, som det hedder i betænkningen, at »en skærpet indtægtsregulering må ... ses i den sammenhæng, hvori den indgår«. Ethvert spørgsmål, som drejer sig om at se tingene i deres rette sammenhæng, kan vi jo nok blive enige om.

Jeg kunne tænke mig at få lidt mere klarhed over, i hvilken sammenhæng en skærpet indtægtsregulering bør indgå. Er det en sammenhæng, der svarer til socialdemokratiets 1. september-udspil, altså om en skærpet indkomstgraduering af børnetilskud? Det er i hvert fald en sammenhæng, hvori man kunne gøre det. Er det den sammenhæng, man siger til, så er der jo ikke nogen grund til – det kunne man være tilbøjelig til – at, puha, trække vejret lettet og sige, at så gik det da heldigvis over med de overgreb på børnetilskudsordningen og i det hele taget forringel-

[Tinning]

ser på dette område. Men det gør det jo ikke. Det betyder bare, at man ikke får gjort det, lige som den nuværende socialminister vil, men på en anden måde, som socialdemokratiet vil, og jeg tror såmænd ikke, det er så meget bedre.

Grunden til, at jeg specielt spørger til 1. september-udspillet, er, at de klassiske socialdemokratiske reformspørgsmål, som ikke findes hos den borgerlige regering – altså afspadsering af overarbejde, nedsat arbejdstid, betalt frihed til uddannelse, sådan nogle ting, som vil karakterisere socialdemokratiets forslag til forskel fra den borgerlige regerings forslag – er noget, som, for nu at sige det mildt, er uhyggelig tyndt, uhyggelig svagt beskrevet i 1. september-udspillet.

Selvfølger agter vi med udsøgt glæde og fornøjelse at stemme imod lovforslaget ved tredsjebehandlingen.

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti kan gå ind for de ændringsforslag, der er fremsat af socialministeren. Vi er glade for, at ungdomsydelsen bevares, og at den reguleres med 4 pct. årligt i de næste to år.

Socialministeren (Palle Simonsen):

Jeg skal ikke knytte mange kommentarer til debatten, men jeg vil da godt komme med et par bemærkninger til hr. Torben Lund, som søger at give indtryk af, at når der er stillet ændringsforslag om, at ungdomsydelsen skulle forblive, skyldes det de afsløringer, der har været under drøftelsen i socialudvalget. Det, der er afsløret i socialudvalget, er i virkeligheden det skæve indtægtsregulerings-system som helhed på børnetilskudsområdet. Det er afsløret i forbindelse med drøftelsen af de 16–17-årige, men det gælder stadig væk på de øvrige områder, at enlige forsørgere med relativt høje indkomster kan komme meget højt op, før de mister børnetilskuddene. Det problem står vi stadig væk tilbage med, og derfor er jeg egentlig skuffet over, at hr. Torben Lund fra socialdemokratiet ikke er parat til at acceptere den del af lovforslaget, som medfører en skærpet indtægtsregulering, og som i realiteten er identisk med det forslag, som socialdemokratiet selv havde forestillet sig.

Det savner jeg stadig væk en forklaring på, og jeg håber, at socialdemokratiet vil overveje situationen til tredje behandling, for så ville man ikke blot være i overensstemmelse med, hvad man selv har foreslået, men man ville også afsvække nogle af de problemer, som man, som hr. Torben Lund udtrykker det, har afsløret under drøftelsen af tildelelse af forhøjet børnetilskud til de enlige forsørgere, som mistede ungdomsydelsen. Det er jo realiteten i dette.

Så vil jeg sige til hr. Tinning, der spørger om besparelsen i forbindelse med den ændrede reguleringsmekanisme på ungdomsydelsen, at maskineriet kørte jo allerede ved midten af oktober, så derfor er der ikke nogen ændring for 1983. Det kan tidligst træde i kraft for 1984, og dér vil det være en besparelse på ca. 10 mill. kr.

Torben Lund (S):

Jeg vil gerne først til socialministeren sige, at jeg er da egentlig lidt ked af, hvis det ikke er afsløringerne i socialudvalget, der har fået socialministeren til at ændre forslaget vedrørende ophævelse af ungdomsydelsen. Hvis man på forhånd kendte de virkninger, forslaget har vist sig at få, forstår jeg simpelt hen ikke, at man overhovedet fremsatte forslaget. Jeg er da også enig i, at det er rigtigt, at det under udvalgsbehandlingen er blevet afsløret, at man nok kan diskutere, om den indtægtsregulering, vi i det hele taget har af børnetilskud, er fornuftig og rimelig.

Når vi i socialdemokratiet alligevel ikke kan gå ind for den skærpede indtægtsregulering vedrørende børnetilskud, hænger det sammen med det, jeg sagde allerede under førstebehandlingen: at dette forslag naturligvis må ses også i den socialpolitiske sammenhæng, som det indgår i. Jeg tror, hr. Tinning vil give mig ret i, at den socialpolitiske sammenhæng, der her lægges frem fra regeringens side, er af en noget anden art end den sammenhæng, der var i socialdemokratiets septemberoplæg.

Dertil kommer jo, at man fra regeringens side på en lang række områder har gennemført nogle finanspolitiske stramninger, som gør, at vi i hvert fald ikke ønsker at medvirke til en yderligere forstærkning af det ved at gå ind for regeringens lovforslag.

Tinning (VS):

Jeg kan hurtigt blive enig med hr. Torben Lund om, at der hverken helhedspolitisk eller socialpolitisk kan sættes lighedstegn mellem socialdemokratiet og den borgerlige regering. Det har jeg heller aldrig forsøgt at gøre, så den diskussion er sådan set ikke længere.

Men jeg vil godt have svar på mit spørgsmål. Når man siger i dag fra socialdemokratiets side, at en skærpet indtægtsregulering af børnetilskuddet må ses i den sammenhæng, hvori den indgår, betyder det så, at man i en sammenhæng, der er mage til 1. september-udspillet, vil acceptere en skærpet indtægtsregulering af børnetilskuddet? Hvis det er tilfældet, ved vi, hvad vi har i vente, hvis vi nogen sinde skulle få en socialdemokratisk statsminister igen: vi får nogle forringelser på børnetilskudsområdet. Ikke præcis på den måde, socialministeren i dag vil gøre det på, men af nogenlunde samme størrelsesorden. Det er vigtigt at vide, fordi 1. september-udspillet jo også indeholder varighedsbegrænsning på sygedagpenge, takstforhøjelser på DSB og på post og telegraf, og hvad ved jeg.

Socialministeren (Palle Simonsen):

Jeg har naturligvis fuld forståelse for, at socialdemokratiet vil se hvert enkelt forslag i en nøjere socialpolitisk sammenhæng. Men det, som jeg i den givne situation har svært ved at forstå, er, at man netop vil tilgodese de højere indkomster. Når hr. Torben Lund selv nævner de eksempler, der er kommet frem til folketingets socialudvalg, på enlige forsørgere med høje indkomster, som stadig væk har mulighed for at få børnetilskud efter de eksisterende regler, forstår jeg ikke helt socialdemokratiet efter den argumentation, man normalt anvender.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Til hr. Tinning kan jeg sige, at vi i socialdemokratiet naturligvis vedstår vores plan fra september måned i år. Så kan hr. Tinning selv udlede det rigtige deraf, nemlig at vi naturligvis vedstår de enkelte punkter i planen fra september 1982. Samtidig vil jeg gerne gentage, at vi gerne indgår i en drøftelse af, om den indtægtsregulering, vi har på børnetilskudsområdet, nu også er rimelig.

Så siger socialministeren, at vi ønsker at tilgodese de højere indkomster. Det er bestemt ikke det, der ligger i det, men vi mener, at vi ikke kan gå ind for de samlede besparelser, man har gennemført fra regeringens side, og som også vil berøre børnefamilierne, berøre børnenes opvækst. Derfor vil vi heller ikke tilslutte os dette lovforslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 2
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 3
forkastedes, idet 70 stemte for, 70 imod.

§ 1 med den foretagne ændring, § 2 og ændringsforslag nr. 1 angående titlen
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Anden behandling af lovforslag nr. L 33:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Ændringer af reglerne om kontanthjælp, betaling for børns ophold i daginstitutioner, indførelse af forsøgsordninger samt ændrede reguleringsbestemmelser).

(Fremsat 14/10 82. Første behandling 19/10 82. Betænkning 24/11 82).

Der var stillet 16 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.